

Kiaohsien den 29 april 1948.

Mina älskade kära Söskon!

"Vi leva i tidersom vi aldrig levat i förr" vad det någon som sa och det kan man ju säga. Nu få ni nöja er med att få ett brev gemensamt tills det blir andra tider. Jag som alltid skriver kopior på mina brev, kan inte göra det längre för vi våga inte behålla en massa skrivna papper för de "vänner" som nu behärskar över oss och vår stad, utan allt bör brännas. Det tycker jag är tråkigt, men ni få väl gömma en del av brev som jag sänder hem. Det dumaste är att man då inte kommer ihåg vad man skrivit om. Om vi nu ska få ut något måste det ske på ett mycket hemlighetsfullt sätt så om ni inte få höra från oss på länge så ska ni inte tro att vi är i fara för det, för det kan vara bara att det att vi inte kunna få iväg våra brev. Men vi leva på hoppet om bättre tider fast det ibland ser mycket mörkt ut. Detta brev ska jag sända med Gerda och Egron när de nu i morron ska försöka komma ut. Skall väl nu i korthet berätta om vår resa och så få ni tala om för andra bekanta, för vi kunna inte nu skriva till dem. Jag var säkert klok då jag skrev så många brev i Amerika och i Tsingtao så jag har klarat av de viktigaste. -Den 14 april på morron startade vi för andra gången. Reinbrecht skju sade oss även denna gång och nu hade vi en av generalens löjtnant tror jag han var med oss. Han var civilklädd. Han följde med oss till den plats ~~den~~ vi sist blev hindrade att fortsätta. Även denna gång ville de hindra oss och skulle ringa till Tsingtao först och fråga, därför att han som följde med oss inte hade något bevis på att han var sänd av generalen i T. Det var naturligt vis dumt att han inte hade. De hindrade väl oss där en timma och det regnade och vi behövde skynda på för att komma fram innan mörkrets inbrott och R. behövde komma tillbaks till T. innan vägarna blev försvåra. Oscar var först inte och talade med de där officerarna, han är ju lugn och snäll och förhastar sej inte. Men så tyckte R. att det dröjde så länge så han gick för att se efter varför Oscar dröjde så länge. Då han kom in och fick höra att de skulle ringa till Tsingtao först och höra efter blev han rasande. "Nej" sa han "det väntar vi inte på, sist hindrade ni oss i två timmar med telefon och sedan fick vi gå hem igen och nu a vi underhandlat med själve generalen och så hindrar ni oss. Nej vi gå utan vidare." De kom springandes ut sedan och ställde sej ivägen för oss och sa att vi inte fick gå. "Gå bara sa ~~Oscar~~ Reinbrecht jag tar risken, det här är bara dumheter! Så sa han till dem som skulle köra sakerna "Gå bara" "Om ni går sa soldaterna så skjuter vi er." "Ja vågar ni inte gå så kör jag dem i bilen och så började han plocka av sakerna från kärrorna i bilen. Oscar bad att han skulle lugna sej lite, men han ville inte höra på det. Jag sa till Oscar att vi kunna inte gå då det är så här, de kunna skjuta oss. Nej det tyckte Oscar också. Långt om länge kom de och sa att det kommit telefon från Tsingtao att vi fick gå, men det tror inte vi, då de såg at R. menade allvar och han sa att han skulle anmäla dem för generalen så sa de ~~sa~~ bara så att det kommit telefon och så bad de om ursäkt att de uppehållat oss. Vi kom iväg och då började det regna bälldigt tappert. Det var ing en trevlig början på resan, men om inte R. hade blivit så rasande så hade vi nog inte kommit iväg.

Jag satt på en kärra, men de är så små så benen få hänga utanför, inte vad det bekvämt precis, men jag hade nog intenorkat gå så mycket. Oscar gick så gott som hela vägen, dels var han så tung och så har han ju längre ben än jag och så sitt onda knä. Resan till floden gick bra, det är en timmas väg som är ingen mans land och den var vi lite oroliga för. Vi träffa de knappast en människa så jag sa till Oscar "det här är väl lugnet före stormen, för det är aldrig bra då det inga människor är ute, En som arbetade på en åker, just på det där farliga stället frågade om vi inte ~~xxx~~ mött en ~~h~~ hop med rövare som just passerat. Nej sa vi det ha vi inte. Vi hörde dock skott lossning längre bort, så de var antagligen där och Gud hade säkert i sin kärlek till oss skött om så att de där rövare tagit en annan väg. För ett par dagar sedan kom det 13 affärsmän som gått den vägen fram och som blivit rövade på allt vad de ägde. O, vad det är synd om folket.

Just innan vi kom till floden fick vi byta kärror, för de vågade inte gå in på de andras områden och de två kärror vi fick

skulle till Kiaochien. Så skulle vi då vada över floden. Då vi kom dit fanns det ---båtar som tog både oss och kärrorna över floden och vi behövde inte alls gå i något vatten. Må tro vi var tacksamma både till Gud och de där gubbarna som tog oss över. Så tittade vi då efter Egron och Gunnar som skulle möta oss, men de fanns inte där, detregnade så de trodde inte att vi skulle komma. Så fort vi kommit över floden kom det soldater emot oss, som gräppte med sina gevär och gjorde iordning för att ta emot oss farliga människor. De omringade oss på alla sidor och vi fick ta av alla våra saker och de gick igenom dem och Oscar och kinesen vi hade i sällskap blevo undersökta, fick stå med armarna utsträckta och de undersökte alla fickor och över hela kroppen så de inte skulle ha några ~~gevär~~-vapen. Till slut fick vi fortsätta och då vi gått en timma blevo vi undersökta igen av den mest otrevligaste typ man kan tänka sej och endast en pojkvasje. Han skrek med geväret riktat mot oss att vi skulle stanna. Så sände vi kinesen före en gammal gubbe och då de hört vem vi var och han blivit undersökt kallade de fram Oscar och röt åt honom att sträck ut armarna och så röt han till honom. "Rör du dej de allra minsta så klår vi dej." Oscar stod där så lugn fast det nog kokade i honom att en sådan där pojkvasje skulle vara så mallig. Han skulle förstas inte släppa igenom oss, utan vi skulle få vända tillbaka och då hade vi bara ett par timmars resa kvar till K. Vål att Oscar kunde så bra kinesiska annars hade vi aldrig kommit igenom. Han kallade då på en annan barnunge som kom fram och så sa han till honom, att "ladda ditt gevär och gå före med de här till officerarr och låt dem undersöka sakerna ordentligt." Då hade Oscar nästan tagit upp allt, var några småsaker kvar i botten, men han kunde se dem, men då röt han. "Sa jag inte att du skall ta upp alltsammans". Han var den otrevligaste vi träffat på. Nå pojken gick i täten för oss, man såg fullt med soldater runt om byn där vi var. Ungen skrek "gå fortare" Oscar stackarn hade gått då över en och en halv mil och var en riktig invalid, det var så synd om honom, han orkade inte gå fort. Då vi kom till de där herrarna var de mycket trevligare och hade mera vett än de där ungarna, så de frågade Oscar om lite av varje, tyckte förstas att han talade bra kinesiska, talade om att vi hade vårt hem i K. och en gammal mor där och att Oscars bror varit där i byn två veckor tidigare för att möta oss men att vi då inte kom m.m. och sedan fick vi fortsätta utan att de där tittade ett dugg på våra saker. Barnungar i 10-18 årsåldern är de mest hemska busar men kan tänka sej, de äldre och högre officerarna är mycket bättre att tala vid. Då vi kom några kilometer från K. kom vår kinesiske pastor och mötte oss, han vågade inte gå ända fram till floden, han hade aldrig kommit fram. Må tro vi var glada att få se någon bekant och som kunde hjälpa oss då vi kom fram till K. och skulle igenom porten. Då vi gått en timma blevo vi ån undersökta, men de var rätt så hyggliga. Pastorn talade om vem vi var, men det hjälpte inte de skulle se vad vi hade med oss och det fick dom. När vi kom fram till porten blev det undersökning igen och då de pekade på säcken med böcker sa jag vad det var, ja de skulle se vad det var för böcker. Jag gav dem "Hemmets Kokbok" som jag fick av Börjessons då jag reste ut för första gången! De tittade ett ögonblick och sa sedan att det var alright och vi skulle få fortsätta in i stan. Innan vi hunnit starta kommer Gerda Egron och Gunnar. Egron hade sagt att det är ingen idé att gå utanför stan, för de kommer inte. Ja men när vi ha kommit till porten kunna vi väl gå en liten bit och se sa Gerda och så fort de kom utanför porten stod vi där, jag satt på kärran och hade fötterna i marken kunde inte resa mej upp utan måste hålla balansen med min stofthydda. Det var ett glatt återseende. Kärrkarlarna var duktiga att gå så Egrons och jag gick före Gunnar och Oscar kom lite efter för Oscar orkade knappast gå då han kom till porten stackars liten. Må tro det var roligt få se Farmor, hon trodde inte sina ögen. Hon är så, pigg och käck fast har svårt för att gå. Då Egrons var till gubbarna på morron för att få pass att gå och möta oss skrattade de åt honom och sa "det finns väl ingen som ger sej ut i sådant här väder, men här ha ni passet". De gick inte för de trodde knappast vi skulle komma, men Gerda sa att hon kände på sej att vi skulle komma. Detregnade inte så förfärligt mycke vi blev inte så våta, men det allra minsta det regnar så går inte kineserna ut. Detregnade dock mer i Tsingtao än här så hade detvållit på att regna hela vägen hade vi blivit dyblöta, men Gud skötte om allt så bra för oss, så trots att det var en otrevlig resa sa kom vi lyckligt fram. Då vi var några kilomter från K. kom det en flygma-

x de pojken mker på halva kärran och ni sätter man på halva om minste så sitta stilla ni det inte väntar.

skin vid sidan av oss, vi såg den mycket väl och om en stund började den skjuta med små kulsprutor, men ej åt vårt håll. Både rövare och kulsprutor passerade oss utan att göra oss någon skada. Jag hade tagit gasbindor bomull och medicin med mej ifall det skulle hända oss något så, vi hade till första förband. Men det behövde vi inte använda tack och lov och då jag satt där på kärran och bad Gud bevara oss så läste jag en del av 91 psalm, så mycket jag kom ihåg och jag var inte alls rädd, önskade bara att vi snart skulle vara framme, kunde knappast fatta att vi skulle vara i K. innan dagens slut.

Så kom våra kära kineser och hälsade på oss och må tro det var roligt att få träffas igen. Många ha gått igenom många sorger och prövningar Farmors kockdog för inte längesedan. En av hans döttrar är halt går med en krycka, mamman tappade henne då hon var liten och de gick inte till någon doktor utan så flickan blev invalid. Hon gifte sej innan vi reste hem, ja ett par år innan och nu hade hon två små rara barn en flicka och en pojke. Båda barnen fick difteri och dog och en vecka tidigare hade fadern, alltså farmors kock, dött så hon förlorade två barn och far på mindre än fjorton dar. Hon grät när hon fick se mej. Ja det är så många som är borta, det är inte alls detsamma Kina som förut. Och ni skulle se stan. Gerda och jag tog en promenad för ett par dagar sedan, jag kunde inte hitta, det var höga berg av bara nedrivna hus och där det förut funnits en fin stadsmur med port är bara en skräp hög. Det finns inte många hela hus kvar i K. Missions egendomar är dock kvar. Men man vet inte vad som väntar. För en vecka sedan var det ett väldigt krig 9 km. från oss, kanondundret höll på en hel natt och fm. Flygmaskinerna var i full verksamhet och även bomber kastades. Alla "vänner" här flydde från stan och vi var så säkra på att befrielsens timma var slagen, men nu är det tyst igen och en del vågar sej tillbaka. Massor av döda bäres om nätterna så äges det, så "de" ha nog förlorat en massa, men på sina ställen äro de nog så starka. Flera gånger ha de sagt "i morron kommer de nog", men här sitta vi och i dag är Gerdas kock ute i stan för att få tag i ett par gubbar för att resonera om resan. Just nu kommer ett par "vänner" inte de som vi precis väntat på men de äro under honom skall sköta om resan för dem. De kom för att be om tomatplantor, de var här för ett par dagar sedan och fick så satte de dem på en cykel och skakade sönder dem så nu är de här och vill ha fler. De resonerar visst om resan, få se hur det går. Det är bara tre veckor tills planet lämnar Hongkong så de behöva komma iväg endera dagen om de ska hinna. Men inte är det lätt att komma ut. En hel vecka nu ha de varken fått gå ut eller in i stan. Då vi kom var det en mycket kritisk tid, men vi är så glada över att det lyckades för oss att komma hit. Gunnar är ju här också, det var lättare att komma fram den dagen han gick och det var ju väl för om han gått ensam då. Jag vi gick hade han aldrig kommit fram. Hans kinesiska är ju inte så gammal än, men han är väldigt duktig till att ha bara varit ute två år, nej det är inte två år förrän i höst. Han är förfärligt snäll och hjälpsam och kan allting, den mest tilltagssamma karl jag träffat. Inte är han rädd för besvär och kineserna tycker om honom så han kommer säkert att bli till mycket glädje och hjälp. Bra att ha en karl till här på gården om något skulle hända. Ack om det ändå bleve fred här och våra arbetare kunde komma tillbaka till sina stationer och uppta arbetet igen, vad det skulle vara underbart. Men så länge de här äro kvar är det uteslutet. Ni måste hjälpa oss att bedja för detta arma folk, jag vet att ni gör det men uppmana alla missionens vänner att bedja mer än någonsin. Medan jag just skrev ner dessa sista ord kom Janssons kock från Kaomi och med honom 9 stycken som flytt från Wehsien, en del av den staden är tagen ev dem som regerar här och folk flyr i massor från den ena staden till den andra. Mätte de sända nödhjälpspengar snart från Sthlm. Ester, för vi kunna ju inte göra annat än ge dem lite mat då de komma hit med endast ett litet knyte på armen som är allt vad de kunna ta med av sitt och många mister även det på vägen. Må Gud förbarma sej över oss alla här. Nu måste jag sluta för pappret är slut. Gerda har mycket att berätta om då hon kommer hem hon har varit med om så mycket de sista åren. Hon har varit väldigt snäll med att ta hem saker åt barnen och din matta Ester, om de nu kan få ut den, skulle inte våga be någon annan. Har sänt vår matta vi fick i lysningspresent till Roy som han får använda så länge han är i Sverige, lämnar han har jag sagt att han skall lämna den till mostern för om vi kanske komma hem en gång till vill vi använda den blir den kvar här kanske vännerna tar den. Man måste gömma det som är något värt. Ej lätt veta hur man skall göra.

Stinsons kabin - från 1910.